

ØRLAND VOKSENOPLÆRING

Mottak og bosetting av flyktninger i Ørland kommune

Høringsnotat

Ørland Voksenopplæring (VO) er ansvarlig for helårsløse kurs i "Norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere". Deltakerne er både de med rett og plikt og de med bare plikt. År om annet er det også deltakere fra EØS-området uten plikt som ønsker å tilegne seg norsk språk og forståelse for det norske samfunn. I tillegg har vi også innføringsgruppe med elever i ungdomsskolealder. Ved behov etableres også grunnskoleopplæring for voksne. Dette gjelder både innvandrere med svak skolebakgrunn og nordmenn uten formelt grunnskolevitnemål.

Status januar 2013:

Det er til sammen 27 deltakere på ulike nivå som kommer fra 12 forskjellige land og samme antall språk. Den største gruppen kommer fra Filippinene. 15 deltar bortimot på full tid fordelt på to grupper; start - og videregående gruppe. De resterende har en kombinasjon av skole, arbeid og språk- og arbeidspraxis. Det ytes også betydelig bistand med søknader til videregående opplæring og til opptak på høyskole og universitet. Vi bistår også jevnlig med hjelp til søknader om autorisasjoner og godkjenning av utenlandsk utdanning. Ørland VO har tilknyttet oversettere i følgende språk: Russisk, polsk, litauisk, arabisk, latvisk, thai, tyrkisk, tysk, fransk, spansk, portugisisk, tagalog, engelsk, bulgarsk, kinesisk og estisk.

Introduksjonsloven beskriver to ordninger:

- introduksjonsordningen (introduksjonsprogram og introduksjonsstønad)
- opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Introduksjonsordningen er et sentralt statlig virkemiddel for kvalifisering av nyankomne flyktninger. Formålet er at flest mulig av deltakerne går over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram.

Introduksjonsprogram er et fulltids (som regel 37,5 timer pr uke) individuelt kvalifiseringsprogram som skal bidra til rask overgang til arbeid eller videre utdanning. Hovedelementene i programmet er opplæring i norsk og samfunnskunnskap samt tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet.

Det er alderen og oppholdstillatelsen som regulerer rettigheter og plikter etter introduksjonsloven. Alle mellom 18 og 55 år som får flyktningstatus, opphold på humanitært grunnlag, kollektiv beskyttelse i masseflyktsituasjon og deres familiemedlemmer har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. I tillegg er det er vilkår at vedkommende har behov

for grunnleggende kvalifisering, er bosatt i kommunen i henhold til særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen og er nyankommet, det vil si at det er mindre enn to år siden bosetting i en kommune. Programmets varighet skal tilpasses den enkeltes behov. Programmet kan vare inntil to år, med tillegg av godkjent permisjon. Når særlige grunner taler for det, kan programmet vare i inntil tre år.

Ørland kommune skal så snart som mulig, og senest innen tre måneder etter bosetting i kommunen, tilrettelegge for et introduksjonsprogram i henhold til introduksjonsloven.

Det skal utarbeides en individuell plan på bakgrunn av en kartlegging av den enkeltes kvalifiseringsbehov. Den individuelle planen skal blant annet si noe om deltakerens mål med introduksjonsprogrammet, og hvilke aktiviteter og tiltak som må til for å nå disse.

Deltakelse i programmet utløser rett til introduksjonsstønad som utgjør to ganger grunnbeløpet i folketrygden på årsbasis. Deltakere under 25 år mottar 2/3 stønad. Stønadene er skattepliktige. Ved illegitimt fravær reduseres ytelsen. Stønadene samordnes med ytelser fra folketrygden, men den avkortes ikke ved inntekt fra arbeid som deltakeren har ved siden av introduksjonsprogrammet. Videre knytter stønaden seg til den enkelte, den er uavhengig av familiesituasjon og av deltakerens faktiske utgifter. Ved gjennomført, eller avbrutt, introduksjonsprogram skal det utstedes et deltakerbevis.

Over statsbudsjettets kap. 821, post 60, mottar kommunene integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag. Integreringstilskuddet skal, sammen med blant annet tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (kap. 822, post 60), blant annet finansiere kommunenes gjennomsnittlige utgifter til introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere. Integreringstilskuddet skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter i bosettingsåret og de fire påfølgende år til blant annet sysselsettingstiltak, yrkeskvalifisering, arbeidstrening, barnehagetjenester og kultur- og ungdomstiltak. Det er derfor av stor viktighet at

- Ørland kommune har tilstrekkelig fokus på mål og resultatstyring
- Ørland kommune har tilstrekkelig kompetanse gjennom informasjon og kunnskap, slik at de kan forvalte introduksjonsordningen på en tilfredsstillende måte..
- Ørland kommune tilbyr god kvalitet på tjenester innenfor introduksjonsordningen, og at programinnholdet videreutvikles.

Det er mange aktører og instanser inne i bildet i de ulike opplærings- og kvalifiseringstilbudene til flerspråklige voksne. Mange voksne innvandrere har behov for opplærings-/kvalifiseringstilbud fra flere av disse instansene samtidig.

Differensiering av og fleksibilitet i norskopplæringen ut fra den enkeltes behov, for eksempel når det gjelder hvor og hvordan opplæringen skal gis (skole/arbeidsplass) er grunnleggende elementer.. Norskopplæringen sees i sammenheng med andre kvalifiseringstiltak. Det er en tydelig sammenheng mellom norskopplæring, opplæring for voksne etter opplæringsloven, høyere utdanning og annen kvalifisering. Særlig viktig er det at lavt utdannede får arbeidsrettet opplæring.

Innvandrere skal kvalifiseres for det norske arbeidsmarkedet, enten direkte eller via opplæring eller høyere utdanning. Introduksjonsprogrammet må tilrettelegges for ulike grupper av deltakere, avhengig av om målet er arbeid, høyere utdanning eller grunnopplæring. Det ville også, etter vår mening, være positivt at NAV, med sine ordninger, kommer inn parallelt med norskopplæringen i starten av programmet. Deltakere med lite utdanning kan for eksempel i

større grad tilbys andre fag enn norsk for å bedre sin allmenkunnskap. Deltakere kan blant annet tilbys grundig opplæring i IKT og personlig økonomi.

Mange innvandrere har en lang vei inn i arbeidslivet. Ofte står heller ikke arbeidet de får i forhold til tidligere utdanning og yrkesbakgrunn. Det er ingen tvil om at tilrettelegging for arbeidstrening i kombinasjon med språkopplæringen er en viltig forutsetning for et vellykket resultat. Deltakere som har kommet til Norge med medbrakt høyere utdanning, kan ha betydelige utfordringer med å komme inn i arbeidslivet som følge av manglende fagspråk innenfor sitt utdanningsfelt, og manglende utnyttelse av medbrakt kompetanse, representerer en kostnad både for den enkelte og for samfunnet. Introduksjonsprogrammet må tilpasses og norskopplæringen må innrettes mot den utdanningen deltakeren allerede besitter. Dette vil kunne få vedkommende raskere ut i arbeid – og i et arbeid mer i overensstemmelse med vedkommendes kvalifikasjoner.

Konklusjoner:

Mottak og bosetting av flyktninger i Ørland kommune må settes inn i et scenario der det forventes en sterk internasjonalisering av kommunen de kommende årene. Det er vanskelig å kunne spå om antallet utenlandske arbeidstakere i arbeidet med utvikle infrastruktur i forsvarskommunen, men det blir ganske sikkert et betydelig antall. Dersom Ørland vedtar å bosette 15 flyktninger, kan dette antallet rask bli fordoblet med sannsynlige familiegjenforente.

Ved å utnytte våre lokaler maksimalt kan vi ta i mot omlag 30 deltakere på samme tid. Vi har leiekontrakt fram 1.august 2015. Lokalene er enkle, men fullt ut tjenlige. Dette forutsetter tre ansatte pluss innleie av oversettere etter behov. Administrasjonstiden må nok økes noe. Ut fra dagens satser for statlige tilskudd til opplæring, vil en kunne etablere et budsjett i balanse for opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det tas forbehold dersom det kommer en gruppe med ekstreme særskilte behov. (analfabeter, personer med sterke krigstraumer, læringsblokkering o.l.).

Ørland den 23. januar 2013

Ove Meier. Leder Ørland VO